

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนในพื้นที่ ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกีด
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับเขื่อนกีด
4. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการสร้างเขื่อน

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทนครอบครัวเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนในพื้นที่ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มประชาชนตัวอย่างจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. พื้นที่หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ใกล้เขื่อน ได้แก่ ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ที่สุ่มแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ตรงกับเรื่องและวัตถุประสงค์ของการศึกษา หลังจากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงอีกครั้ง เพื่อเลือกกลุ่มประชาชน

การศึกษาวิจัยภาคสนามในพื้นที่ราบลุ่มน้ำแม่แตง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แบ่งกลุ่มประชาชนออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ได้แก่ หมู่ที่ 3 มีกลุ่มประชาชนตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน 90 คราวเรือน จากการแจกแบบสอบถาม 100 ชุด
- 1.2. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน ได้แก่ หมู่ที่ 1 มีกลุ่มประชาชนตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน 210 คราวเรือน จากการแจกแบบสอบถาม 250 ชุด

2. พื้นที่ที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ได้ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ได้กลุ่มประชาชนตัวอย่างในเขตพื้นที่ หมู่ 8 ตำบลแม่ก่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มประชาชนตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน 112 คราวเรือน จากการแจกแบบสอบถาม 150 ชุด

การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

1.1. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ร้อยละ 66.02 และเป็นผู้หญิง ร้อยละ 33.98 แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังนี้

- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ เป็นผู้ชายร้อยละ 77.78 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ เป็นผู้หญิงร้อยละ 22.22 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ
- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน เป็นผู้ชายร้อยละ 60.00 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน เป็นผู้หญิงร้อยละ 40.00 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน
- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน เป็นผู้ชายร้อยละ 67.86 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน เป็นผู้หญิงร้อยละ 32.14 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน

1.2. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษา อายุเฉลี่ย 46.60 ปี โดยมีอายุสูงสุด 89 ปี อายุต่ำสุด 17 ปี แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังนี้

- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ มีอายุสูงสุด 85 ปี อายุต่ำสุด 17 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 46.19 ปี
- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน มีอายุสูงสุด 89 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 47.57 ปี
- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน มีอายุสูงสุด 80 ปี อายุต่ำสุด 18 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 45.12 ปี

1.3. ระดับการศึกษาของกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษา ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 20.63, ได้รับความศึกษาคิดเป็นร้อยละ 73.06, สูงกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 0.73 และประชาชนส่วนใหญ่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 31.31 แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังนี้

- กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 78.89 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ, ได้รับความศึกษาคิดเป็นร้อยละ 21.11 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ, มีการศึกษาสูงสุดคือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 4.44 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 3.16 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน, ได้รับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 89.52 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน, มีการศึกษาสูงสุดคือสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 0.48 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อนและส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 49.05 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 0.89 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน, ได้รับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 83.93 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน, มีการศึกษาสูงสุดคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1.79 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนและส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 19.64 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน

1.4.สถานภาพการถือครองที่ดินของกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 90.78, เช่าที่ดินจากผู้อื่นทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 5.10 และเช่าจากผู้อื่นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 4.61 แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 98.89 ของประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ ประชาชนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.11 ของประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ และไม่มีประชาชนที่เช่าที่ดินจากผู้อื่นบางส่วน

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 95.24 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน, เช่าที่ดินจากผู้อื่นทั้งหมด คิด เป็นร้อยละ 0.95 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน และ เช่าจากผู้อื่นบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 0.95 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 75.89 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน, เช่าที่ดินจากผู้อื่นทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 16.07 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน และเช่าจากผู้อื่นบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 15.18 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน

1.5. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 69.17, อาชีพรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 21.60, ประกอบธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 1.47, อาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 3.88, อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 3.40 และไม่ระบุอาชีพคิดเป็นร้อยละ 0.49 แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

อยู่ได้เขื่อน, อาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 8.57 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ได้เขื่อนและไม่ระบุ อาชีพคิดเป็นร้อยละ 17.14 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็น ร้อยละ 15.18 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน, อาชีพรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 35.71 ของ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน, ประกอบธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 5.36 ของกลุ่มประชาชนที่ อาศัยอยู่ไกลเขื่อน, อาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 11.61 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนและไม่ ระบุอาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 32.14 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน

1.7. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษา มีรายได้ต่อเดือนสูงสุด 30,000 บาท มีรายได้ต่ำสุด 150 บาท มีรายได้เฉลี่ย 4,589.08 บาท มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.23, ไม่ได้ระบุรายได้คิดเป็นร้อยละ 6.80 แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ มีรายได้ต่อเดือนสูงสุด 10,000 บาท มีรายได้ต่ำสุด 150 บาท มีรายได้เฉลี่ย 1,615.00 บาท มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 และไม่ได้ระบุรายได้คิดเป็นร้อยละ 7.78

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เขื่อน มีรายได้ต่อเดือนสูงสุด 20,000 บาท มี รายได้ต่ำสุด 1,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 4,298.57 บาท มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.24 และไม่ได้ระบุรายได้คิดเป็นร้อยละ 2.38

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน มีรายได้ต่อเดือนสูงสุด 30,000 บาท มี รายได้ต่ำสุด 300 บาท มีรายได้เฉลี่ย 7523.66 บาท มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด คิด เป็นร้อยละ 34.82 และไม่ได้ระบุรายได้คิดเป็นร้อยละ 14.29

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกัก

1. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกักจากหน่วยราชการ

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.78 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากหน่วย ราชการ, ร้อยละ 25.49 รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 5.58 รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 3.16 รับฟัง ประจำ แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ร้อยละ 93.33 ของกลุ่มประชาชนที่ คาดว่าจะต้องอพยพ ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากหน่วยราชการ, ร้อยละ 5.56 ของกลุ่มประชาชนที่คาด ว่าจะต้องอพยพ รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง และร้อยละ 1.11 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับฟังบ่อยครั้ง

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 61.43 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากหน่วยราชการ, ร้อยละ 31.43 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 5.71 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 1.43 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ร้อยละ 51.79 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากหน่วยราชการ, ร้อยละ 30.36 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 8.93 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 8.93 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังประจำ

2. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกั้นจากผู้นำท้องถิ่น

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.33 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น, ร้อยละ 35.19 รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 11.65 รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 5.83 รับฟังประจำ ประจํา แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพร้อยละ 93.33 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น, ร้อยละ 4.44 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง และ ร้อยละ 2.22 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับฟังบ่อยครั้ง

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 30.00 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น, ร้อยละ 49.52 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 15.71 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 4.76 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ร้อยละ 42.86 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น, ร้อยละ 33.04 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 11.61 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 12.50 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังประจำ

3. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกั้นจากลือ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.42 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากลือ, ร้อยละ 17.72 รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 7.52 รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 5.34 รับฟังประจำประจำ แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ร้อยละ 95.56 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากลือ และ ร้อยละ 4.44 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 69.05 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากลือ, ร้อยละ 20.95 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 5.24 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 4.76 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อนรับฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ร้อยละ 49.11 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากลือ, ร้อยละ 22.32 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 17.86 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 10.71 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังประจำ

4. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกั้นจากเพื่อนบ้าน

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.13 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน, ร้อยละ 25.97 รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 15.05 รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 4.85 รับฟังประจำประจำ แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ร้อยละ 90.00 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน, ร้อยละ 7.78 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 1.11 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 1.11 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 37.62 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน, ร้อยละ 34.76 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 20.95 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 6.67 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อนรับฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ร้อยละ 56.25 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน, ร้อยละ 24.11 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 15.18 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 4.46 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังประจำ

5. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกั้นจากชุมชนหรือหมู่บ้านอื่น

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.84 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากชุมชนหรือหมู่บ้านอื่น, ร้อยละ 17.96 รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 9.22 รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 0.97 รับฟังประจำประจำ แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ร้อยละ 88.89 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากชุมชนหรือหมู่บ้านอื่น, ร้อยละ 10.00 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง และร้อยละ 1.11 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รับฟังบ่อยครั้ง

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 71.90 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากชุมชนหรือหมู่บ้านอื่น, ร้อยละ 18.57 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 9.05 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และร้อยละ 0.48 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รับฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ร้อยละ 58.04 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากชุมชนหรือหมู่บ้านอื่น, ร้อยละ 23.21 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 16.07 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 2.68 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รับฟังประจำ

6. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารต่อการสร้างเขื่อนกั้นจากการประชุมชี้แจงในหมู่บ้านหรือชุมชนประจำ

กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.57 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากการประชุมชี้แจงในหมู่บ้านหรือชุมชน, ร้อยละ 32.77 รับรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 13.83 รับฟังบ่อยครั้งและร้อยละ 5.83 รับฟังประจำ แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ร้อยละ 92.22 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากการประชุมชี้แจงในหมู่บ้านหรือชุมชน, ร้อยละ 3.33

ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รั้วรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง และร้อยละ 4.44 ของกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ รั้วฟังบ่อยครั้ง

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 28.10 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากการประชุมชี้แจงในหมู่บ้านหรือชุมชน, ร้อยละ 45.24 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รั้วรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 18.57 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รั้วฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 8.10 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน รั้วฟังประจำ

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนร้อยละ 48.21 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากการประชุมชี้แจงในหมู่บ้านหรือชุมชน, ร้อยละ 33.04 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รั้วรู้ข่าวสารนานๆ ครั้ง, ร้อยละ 12.50 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รั้วฟังบ่อยครั้ง และ ร้อยละ 6.25 ของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน รั้วฟังประจำ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับเขื่อนกัก

มีกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่ศึกษา ร้อยละ 76.46 มีความเข้าใจมาก รองลงมาร้อยละ 22.57 มีความเข้าใจปานกลาง และร้อยละ 0.97 มีความเข้าใจน้อย มีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 7.87คะแนน แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังต่อไปนี้

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ ร้อยละ 55.56 มีความเข้าใจปานกลาง รองลงมาร้อยละ 43.33 มีความเข้าใจมาก และร้อยละ 1.11 มีความเข้าใจน้อย มีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน คะแนนต่ำสุด 3คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 6.33 คะแนน

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน ร้อยละ 83.33 มีความเข้าใจมาก รองลงมาร้อยละ 15.71 มีความเข้าใจปานกลาง และ ร้อยละ 0.95 มีความเข้าใจน้อย มีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 8.23 คะแนน

-กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน ร้อยละ 90.18 มีความเข้าใจมาก รองลงมาร้อยละ 8.93 มีความเข้าใจปานกลาง และ ร้อยละ 0.89 มีความเข้าใจน้อย มีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 8.43 คะแนน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อน

การพิจารณาประเด็นคำถามจะเห็นว่าประเด็นคำถามจะมีอยู่สองประเด็น คือ ประเด็นคำถามที่ชี้ให้เห็นประชาชนเห็นประโยชน์และคุณค่าจากการสร้างเขื่อน กับประเด็นคำถามที่ชี้ให้เห็นประชาชนเห็นโทษและความเสียหายที่เกิดจากการสร้างเขื่อน

ในตารางที่ 15 เป็นการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการสร้างเขื่อน โดยสรุปได้ว่ากลุ่มประชาชนตัวอย่างเห็นประโยชน์และคุณค่าจากการสร้างเขื่อนในระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 2.42 ซึ่งเป็นความเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” ส่วนประเด็นด้านความเสียหายที่อาจมีจากการสร้างเขื่อนนั้น กลุ่มตัวอย่างมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยที่ 3.01 ซึ่งเป็นค่าความคิดเห็นในระดับที่ “เห็นด้วย”

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กลุ่มประชาชนตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสร้างเขื่อนในด้านลบ กล่าวคือ กลุ่มประชาชนตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการสร้างเขื่อนจะให้โทษและความเสียหายมากกว่าการได้ประโยชน์และคุณค่าจากการสร้างเขื่อน

ส่วนการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนก็ด เพื่อให้ประเด็นคำถามไปในทิศทางเดียวกันผู้วิจัยจึงได้มีการให้คะแนนระดับทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนดังในตารางที่ 2

โดยมีเกณฑ์การวัดระดับทัศนคติของประชาชน คือ

1) ระดับความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่ง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 - 5.00
2) ระดับความคิดเห็นด้วย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 - 4.20
3) ระดับความคิดไม่แน่ใจ	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 - 3.40
4) ระดับความคิดเห็นด้วยน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 - 2.60
5) ระดับความคิดไม่เห็นด้วย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.80

จากการศึกษาทัศนคติต่อการสร้างเขื่อนพบว่าประชาชนตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.91) ว่าการสร้างเขื่อนจะให้ผลประโยชน์หรือความเสียหาย สำหรับประเด็นด้านเศรษฐกิจประชาชนตัวอย่างมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.18)ว่าจะได้รับผลประโยชน์หรือความเสียหายจากการสร้างเขื่อน ส่วนประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรมประชาชนตัวอย่างมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.95) ว่าการสร้างเขื่อนจะทำให้ผลประโยชน์หรือความเสียหายต่อสังคมวัฒนธรรม และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมประชาชนตัวอย่างมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.70) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.33) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหายต่อกลุ่มประชาชน สำหรับประเด็นด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีทัศนคติเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 3.66)ว่าจะได้รับความเสียหายจากการสร้างเขื่อน ส่วนประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรมประชาชนมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.29) ว่าการสร้างเขื่อนจะทำให้ผลประโยชน์หรือความเสียหายต่อสังคมวัฒนธรรม และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมประชาชนมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.16) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

2. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อนไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.03) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหาย สำหรับประเด็นด้านเศรษฐกิจประชาชนมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.28) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหาย ส่วนประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรมประชาชนมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.09) ว่าการสร้างเขื่อนจะทำให้เกิดผลประโยชน์หรือความเสียหายต่อสังคมวัฒนธรรม และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมประชาชนมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.80) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหาย

3. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนเห็นด้วยน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.37) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างความเสี่ยง สำหรับประเด็นด้านเศรษฐกิจประชาชนมีทัศนคติไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.63) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลประโยชน์หรือความเสียหาย ส่วนประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรมประชาชนมีทัศนคติเห็นด้วยน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.41) ว่าการสร้างเขื่อนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมวัฒนธรรม และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมประชาชนมีทัศนคติเห็นด้วยน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.16) ว่าการสร้างเขื่อนจะสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนการเปรียบเทียบระดับทัศนคติของกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่มีต่อผลกระทบจากการสร้างเขื่อน พบว่า ทัศนคติของกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อนนั้นมีลักษณะเหมือนกันคือ ไม่แน่ใจ และเอนเอียงไปทางด้านเห็นด้วย ซึ่งต่างจากกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนที่มีทัศนคติเห็นด้วยน้อย ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็น โดยกำหนดเกณฑ์ของระดับทัศนคติต่อการสร้างเขื่อนอยู่ 2 ระดับ คือ เห็นด้วย กับไม่เห็นด้วย และมีระดับทัศนคติ 3.00 คะแนน เป็นค่าคะแนนกึ่งกลางของระดับทัศนคติ จะสรุปได้ดังนี้

ประเด็นด้านเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อนนั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่ทัศนคติระหว่างกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนนั้นมีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่

อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่นมีทัศนคติเห็นด้วย แต่กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่นมีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรม มีลักษณะที่คล้ายกับประเด็นด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่นมีทัศนคติที่เห็นด้วย แต่กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่นมีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพมีทัศนคติเห็นด้วย ซึ่งต่างกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่นกับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่นซึ่งมีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ดังนั้น จึงสรุปความต้องการของกลุ่มประชาชนตัวอย่างต่อการสร้างเขื่อนได้ดังนี้

1. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพเห็นด้วยกับประเด็นคำถาม ทุกประเด็นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่ากลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ “คัดค้าน” การสร้างเขื่อนกัก

2. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่น เห็นด้วยกับประเด็นคำถามสองประเด็น คือทางด้านเศรษฐกิจ กับสังคมวัฒนธรรม ส่วนประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมีทัศนคติไม่เห็นด้วย แต่โดยรวมแล้ว กลุ่มประชาชนตัวอย่างกลุ่มนี้มีทัศนคติเห็นด้วย ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่ากลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่น “คัดค้าน” การสร้างเขื่อนกัก

3. กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่น ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามทุกประเด็น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่ากลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่น “สนับสนุน” การสร้างเขื่อนกัก

การเปรียบเทียบระดับทัศนคติของกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่น และกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่น

เมื่อพิจารณารวมทั้ง 3 ประเด็น (ด้านเศรษฐกิจ, สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม) พบว่าความสัมพันธ์ของทัศนคติกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพมีความแตกต่างกับกลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความสัมพันธ์ของทัศนคติกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ได้เชื่อมั่นมีความแตกต่างกับกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาทัศนคติสำหรับประเด็นด้านเศรษฐกิจพบว่าความสัมพันธ์ของทัศนคติของประชาชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 3 กลุ่ม โดยที่กลุ่มประชาชน

ที่คาดว่าจะต้องอพยพ (ค่าเฉลี่ย 3.66) มีทัศนคติต่อการสร้างเขื่อนเห็นด้วยสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน (ค่าเฉลี่ย 3.28) และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน (ค่าเฉลี่ย 2.63) ตามลำดับ โดยเฉพาะกรณีที่เห็นด้วยแตกต่างกันมากคือ การสร้างเขื่อนทำให้เกิดการอพยพของแรงงานภาคการเกษตรทำให้สูญเสียที่ดินทำมาหากินเดิม และการสร้างเขื่อนทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

ทัศนคติประเด็นด้านสังคมวัฒนธรรมพบว่าความสัมพันธ์ของทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 3 กลุ่ม โดยที่กลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ (ค่าเฉลี่ย 3.29) มีทัศนคติต่อการสร้างเขื่อนเห็นด้วยสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน (ค่าเฉลี่ย 3.09) และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน (ค่าเฉลี่ย 2.41) ตามลำดับ โดยเฉพาะกรณีที่เห็นด้วยแตกต่างกันมากคือ การสร้างเขื่อนทำให้ประชาชนต้องอพยพทำให้เกิดการพลัดพรากจากญาติพี่น้อง หรือ เพื่อนบ้าน และหลังจากการสร้างเขื่อนทำให้ประชาชนรับวัฒนธรรมจากภายนอกชุมชนทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลง

สำหรับทัศนคติประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าความสัมพันธ์ของทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 3 กลุ่ม โดยที่กลุ่มประชาชนที่คาดว่าจะต้องอพยพ (ค่าเฉลี่ย 3.16) มีทัศนคติต่อการสร้างเขื่อนเห็นด้วยสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้เขื่อน (ค่าเฉลี่ย 2.80) และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อน (ค่าเฉลี่ย 2.16) ตามลำดับ โดยเฉพาะกรณีที่เห็นด้วยแตกต่างกันมากคือการสร้างเขื่อนทำให้ประชากรสัตว์น้ำมีจำนวนลดลงและการสร้างเขื่อนทำให้วงจรชีวิตของสัตว์น้ำถูกทำลาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนในพื้นที่ ตำบลกีดช้าง อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

1. ประชาชน โดยส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของเขื่อนแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งที่ผ่านมามีแต่นักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถในการพิจารณาและวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการสร้างเขื่อน รวมไปถึงการพิจารณาและวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของน้ำท่วม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม นั้นแสดงว่าประชาชนต่างก็มีความรู้สึกรู้คิด ความเชื่อ และความรู้ในระดับที่มากพอสมควรจึงทำให้ประชาชนมองเห็นถึงผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบที่จะได้จากการสร้างเขื่อนและได้แสดงความคิดเห็นออกมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวคิดของสร้อยตระกูล อรรถมานะ (2545: 64) ว่าทัศนคติ คือผลผสมผสานของความรู้สึกรู้คิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งออกมาในรูปการประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ดังนั้นพฤติกรรมมนุษย์ก็คือการแสดงออกซึ่งทัศนคติของเขา อันเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิหลังและการเรียนรู้ที่ผ่านมามีของบุคคลนั้นๆ ดังนั้น จากทัศนคติของประชาชนซึ่งแสดงออกมาที่แตกต่างกัน ต่างพื้นที่กัน อาจจะเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์กับกลุ่มประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการสร้างเขื่อน ไม่ว่าจะเป็นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล หรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง

2. เมื่อพิจารณากลุ่มประชาชนตัวอย่างแยกตามพื้นที่ที่อยู่อาศัยใน 3 พื้นที่ จะเห็นได้ว่าประชาชนมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3-5) ที่ว่าองค์ประกอบของทัศนคติแบ่งออกเป็นสามองค์ประกอบด้วยกันคือ องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา หรือองค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก และองค์ประกอบทางการปฏิบัติ ดังที่กิตติพร จวิสุขกล่าวในการค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง “ทัศนคติ ความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการเขื่อนระบายน้ำท่าวังตาล จังหวัดเชียงใหม่” ที่กล่าวไว้ว่า

“ถ้าประชาชนไม่มีความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด เกี่ยวกับเขื่อน เขาก็จะไม่มีทัศนคติต่อเขื่อน เช่น เมื่อนึกถึงเขื่อนความคิดของเขาเกี่ยวกับเขื่อนอาจจะเป็นไปในรูปแบบที่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้ ซึ่งท่าทีความรู้สึกของบุคคลนั้นย่อมมีต่อสิ่งที่เขาคิดว่าเป็นตัวแทนของเขื่อน แต่ไม่ใช่เขื่อน”

ดังนั้น องค์ประกอบทางด้านความรู้ ความเข้าใจหรือทางด้านพุทธิปัญญา จึงนับว่าเป็น ส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และองค์ประกอบนี้จะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความรู้สึก ของบุคคล ซึ่งอาจจะออกมาในรูปของความต้องการ ไม่ต้องการ ความสุข ความทุกข์ ยินดี ไม่ยินดี หรืออื่นๆ ความรู้สึกเหล่านี้จะมีมากหรือน้อยต่อวัตถุหรือสิ่งที่เขารู้จัก ย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนหรือ ความถี่ของความรู้สึกที่เกิดขึ้น เมื่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือปรากฏการณ์นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบทั้งสามองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์กันมาก บางครั้งแยกไม่ออกอย่างเด็ดขาด เช่น ถ้าบุคคลนั้นมีประสบการณ์และเห็นชัดแจ้งกับประโยชน์ของเขื่อน เขาอาจจะมีความรู้สึกในด้าน บวกต่อการสร้างเขื่อน แต่ขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าเขาจะมีความรู้สึกที่ดีและมีความต้องการ เขาอาจจะ ไม่อยากจะมีส่วนร่วมในการดำเนิน โครงการ ซึ่งแสดงว่าเขามีองค์ประกอบทางการปฏิบัติ เป็นไปในทางลบ และมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมน้อยในการดำเนิน โครงการนั้น

3. เมื่อพิจารณาถึงความต้องการ โครงการเขื่อน ของประชาชนจะเห็นว่าประชาชนมีความ ต้องการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนมีความต้องการสร้าง เขื่อน เมื่อพิจารณาจากปัญหาที่ได้รับพบว่า ประชาชนกลุ่มนี้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาอุทก ภัยอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องแสวงหาการแก้ไขปัญหา เพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต เมื่อมี โครงการเขื่อนกั้น พวกเขาจึงคิดว่าจะได้รับประโยชน์มาก

ส่วนกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ กับกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้ เขื่อน ที่ไม่ต้องการ โครงการเขื่อน เนื่องจากประชาชนสองกลุ่มนี้จะได้รับความเดือดร้อนทั้งใน ทางตรงและทางอ้อม เช่น การอพยพออกจากพื้นที่ การสูญเสียที่ดิน รวมไปถึงความวิตกกังวลของ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ได้เขื่อนที่กลัวเขื่อนแตก หรือการลดลงของปริมาณน้ำในแม่น้ำแดง

จากผลการศึกษารูปได้ว่า กลุ่มประชาชนตัวอย่างมีทัศนคติที่แตกต่างกัน โดยที่กลุ่ม ประชาชนตัวอย่างที่คาดว่าจะต้องอพยพ และกลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ได้เขื่อนมีทัศนคติต่อ การสร้างเขื่อนที่มองเห็นผลเสียและความเสียหายมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ก็คือ ไม่ต้องการให้ มีการสร้างเขื่อน แต่กลุ่มประชาชนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ไกลเขื่อนมีทัศนคติที่มองเห็นประโยชน์ที่จะ ได้รับมากกว่าผลเสียและความเสียหายจากการสร้างเขื่อน ซึ่งก็คือ ความต้องการให้มีการสร้างเขื่อน ซึ่งความแตกต่างของทัศนคตินี้มาจากความแตกต่างของสภาพภูมิประเทศ ระดับการศึกษา การ คมนาคม การรับรู้ข่าวสาร และความคิดเห็นต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังจากสร้างเขื่อนแล้วเสร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

จากผลการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนในพื้นที่ ตำบลกีดช้าง อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูล ข่าวสารและรายละเอียดของโครงการ รวมไปถึงการขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากเขื่อนทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทำให้ประชาชนไม่ค่อยที่จะแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร หากหน่วยงานราชการต้องการที่จะก่อสร้างเขื่อนให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จะต้องไม่นิ่งนอนใจที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และให้มีส่วนร่วมตั้งแต่ริเริ่มโครงการ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะในการดำเนินโครงการในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประชุมสัมมนา การระดมความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบัน ประชาชนได้มีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น รวมทั้งสื่อมวลชนได้พัฒนามากขึ้น ในการต่อต้านโครงการขนาดใหญ่ ดังนั้นหน่วยงานราชการจะต้องไม่ให้ความสำคัญเพียงแต่ความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรมและทางด้านเศรษฐศาสตร์ แต่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับปัจจัยทางด้านการเมืองและการบริหาร

จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นใน โครงการเขื่อนหลายแห่ง ผู้ที่ถูกย้ายออกจากพื้นที่สร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำนั้นต้องย้ายไปที่ใหม่ ผู้ที่ถูกย้ายออกจากที่อยู่เดิมต้องพบกับความไม่สะดวกหลายอย่าง และเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การศึกษาขนาดและขอบเขตของการย้ายที่อยู่และผลกระทบทางเศรษฐกิจ-สังคมวัฒนธรรมก็ศึกษาไว้ไม่มากพอ การศึกษาควรครอบคลุมถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ที่ถูกย้ายเข้าไปอยู่ในที่ใหม่กับผู้ที่อาศัยอยู่ที่เดิม เช่น การแย่งกันใช้ที่ดิน แย่งงานกันทำ แย่งกันใช้ทรัพยากร หรือบางครั้งความช่วยเหลือจากรัฐบาลที่นำไปให้เนื่องจากทรัพยากรและการจ้างงานมีไม่พอ ก็ทำให้ทั้งผู้ที่ย้ายเข้าไปอยู่ใหม่และผู้ที่อยู่เดิมยังอ่อนแอ ลงเพราะหันไปพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐบาลมากเกินไป ชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิมรวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีเดิมของกลุ่มผู้ที่ถูกย้ายเข้าไปอยู่ในที่ใหม่ก็จะหายไป หรือขนบธรรมเนียมและการดำเนินชีวิตของผู้ที่ย้ายเข้าไปก็อาจสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มที่อาศัยอยู่เดิม

ยังมีกลุ่มอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อน ได้แก่ ผู้ที่อยู่บริเวณต้นน้ำหรือผู้ที่อยู่บริเวณท้ายน้ำของเขื่อน คนเหล่านี้ไม่ใช่ผู้ที่จะต้องอพยพออกไป แต่ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาต้องเปลี่ยนไปเพราะการเปลี่ยนแปลงทางของแม่น้ำที่เกิดมาจากเขื่อน เช่น ปริมาณน้ำ ช่วงเวลาน้ำมากและน้ำน้อย เหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาจะต้องเปลี่ยนแปลงไป

จากเดิมตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ เช่น มีสายไฟฟ้าแรงสูงผ่านเป็นทาง มีถนน มีชุมชนใหม่ มีการชลประทาน อ่างเก็บน้ำเกิดขึ้น ป่าที่เคยมี รวมทั้งพื้นที่เพาะปลูกริมแม่น้ำก็หายไป การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้พวกเขาไม่อาจจะดำรงชีวิตอย่างเดิมได้อีกต่อไป

ถึงแม้ว่าฝ่ายที่สนับสนุนการสร้างเขื่อนจะสัญญาว่าการสร้างเขื่อนจะช่วยให้คนในท้องถิ่นมีงานทำมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงจะมีกลุ่มผู้ย้ายถิ่นเข้าไปรับจ้างทำงานสร้างเขื่อน แรงงานพวกนี้เป็นพวกที่เคยมีประสบการณ์ทำงานในโครงการประเภทนี้มาก่อน ทำให้คนท้องถิ่นจริงๆ นั้นไม่ได้รับประโยชน์จากงานเหล่านี้ เมื่อสร้างเขื่อนเสร็จแล้วและเปิดให้จับปลาในอ่างเก็บน้ำได้ ก็ปรากฏว่าทั้งพันธุ์ปลาและวิธีการที่จะจับปลาในอ่างเก็บน้ำนั้นแตกต่าง ไม่เหมือนกับการจับปลาตามลำแม่น้ำอย่างที่คุณท้องถิ่นคุ้นเคย กลับกลายเป็นคนต่างถิ่นที่รู้วิธีและมีความชำนาญกว่าที่เข้ามาตั้งรกรากและเก็บเกี่ยวประโยชน์นี้ ปล่อยให้คนท้องถิ่นจริงๆ เป็นผู้ที่เสียเปรียบและยังคงยากจนอยู่กลายเป็นปัญหาที่รัฐบาลจะต้องแก้ไขต่อไป

ปลาที่อาศัยในอ่างเก็บน้ำก็จะต่างไปจากปลาในลำน้ำตามธรรมชาติ เนื่องจากสภาพของน้ำตอนท้ายน้ำของเขื่อนเปลี่ยนแปลงไป จึงอาจทำให้ปลาในแม่น้ำทางตอนท้ายน้ำไม่แข็งแรง ชนิดพันธุ์และปริมาณปลาในแม่น้ำก็จะเปลี่ยนไปจากเดิม

โดยทั่วไปปริมาณการจับปลาในอ่างเก็บน้ำจะสูงสุดในระยะแรกของอ่างเก็บน้ำ จากนั้นก็จะเริ่มลดลง การนำปลาจากนอกท้องถิ่นหรือชนิดพันธุ์ต่างประเทศมาแพร่พันธุ์ในอ่างเก็บน้ำ อาจทำให้ปลาพันธุ์พื้นเมืองที่ยังเหลืออยู่ถูกทำลายหมดไป เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนิเวศของแม่น้ำ

อ่างเก็บน้ำยังทำให้ระบบนิเวศของพื้นที่ตรงนั้นซึ่งเดิมเป็นระบบนิเวศบนบกที่รวมถึงป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ หุบเขา และสัตว์ป่าสูญหายไปทั้งหมดหรือบางส่วน โดยไม่อาจจะหามาตรการลดผลกระทบนี้ได้เลย แม้ว่าในบางกรณีจะมีเงินสำหรับการกั้นที่ในบริเวณเดิมหรือที่ใหม่ไว้เป็นแหล่งอาศัยตามธรรมชาติก็ตาม

ดังนั้น การแก้ปัญหาสำหรับการสร้างเขื่อนในอนาคตมีดังนี้

1. ควรเริ่มจากในช่วงแรกของการเสนอความคิดที่จะสร้างเขื่อนก่อนที่จะเลือกพื้นที่หรือออกแบบ ทางวิศวกรรม ฝ่ายรัฐบาล กลุ่มผู้ต้องการให้มีเขื่อน นักวางแผน ควรจะได้ออกไปพบปะกับกลุ่มของผู้ที่กำลังจะได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้เป็นผู้ที่ต้องรับความเสี่ยงจากการพัฒนา เขาจึงควรมีสติที่จะได้รับการหารือสอบถามว่าโครงการควรดำเนินการอย่างไร ข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการนี้จะช่วยให้จับตาดูพร้อมในการศึกษาผลกระทบของ

โครงการหมดไป และนำไปสู่การเจรจาเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดและยุติธรรมต่อกลุ่มชาวบ้านผู้ต้อง
รับผลกระทบในทางลบแต่ไม่เคยได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก่อน

สิ่งที่ควรต้องเป็นการบังคับก็คือให้โครงการที่จะเกิดขึ้นใหม่ไปศึกษาบทเรียนที่ผ่านมาจาก
โครงการประเภทเดียวกันก่อนที่จะเริ่มดำเนินการใดๆ มีเขื่อนขนาดใหญ่เพียงไม่กี่แห่งที่มีการ
ประเมินผลภายหลังโครงการอย่างเหมาะสมในด้านเศรษฐกิจ การเงิน สิ่งแวดล้อม และผลกระทบ
ทางสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความผิดพลาดเหมือนเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีก

2. การประเมินผลกระทบสะสมด้านสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้เห็นภาพรวมของ ผลกระทบต่อ
ทั้งระบบนิเวศที่มาจากโครงการพัฒนาหลายโครงการที่เกิดขึ้นในบริเวณลุ่มน้ำเดียวกัน และเมื่อ
พิจารณาประกอบกับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนของการจัดทำข้อเสนอ
โครงการสร้างเขื่อนแห่งหนึ่ง ก็จะสามารถตัดสินใจได้ว่าเขื่อนที่เสนอจะสร้างขึ้นนี้ สมควรจะให้สร้าง
หรือไม่ และถ้าให้สร้างได้จะต้องมีมาตรการลดผลกระทบที่สำคัญอย่างไร

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารของโครงการสร้างเขื่อน รัฐบาล
ควรมีการกระจายข่าวสารให้มากขึ้น โดยเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ชุมชนโดยตรง ซึ่งควร
ให้นักส่งเสริมการเกษตร พัฒนาการ NGOs หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ประจำพื้นที่เป็นผู้ให้
ข้อมูล เนื่องจากจะมีความสนิทสนม และมีข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ การให้ข้อมูล
ข่าวสารน่าจะเป็นไปในทางที่ได้รับความสนใจจากประชาชนมากกว่าการกระจายข่าวสารตามสื่อ
ต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการสร้างเขื่อนในพื้นที่ ตำบลกีดช้าง อำเภอมะ
แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้พบปัญหาในการวิจัยและมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1. ควรนำเสนอแนวทางเลือกที่ตั้งและรูปแบบของเขื่อน ให้มีความหลากหลายเพื่อ
ประกอบการตัดสินใจของประชาชน

2.2. ควรศึกษาถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการสร้างเขื่อน โดยให้
นักส่งเสริมการเกษตร พัฒนาการ NGOs หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ประจำพื้นที่เป็นผู้ศึกษา
เนื่องจากมีความสนิทสนมกับประชาชนในพื้นที่ และมีข้อมูลของพื้นที่อยู่แล้ว ทำให้ข้อมูลที่ได้จึง
เป็นข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่า

2.3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ